

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการจัดการกับปัญหาอันเกิดจากภาวะความเจ็บป่วยของคนจนที่ติดเชื้อเอชไอวีในชนบท :กรณีศึกษากลุ่มกุหลาบเหลือง ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพชีวิตและปัญหาอันเกิดจากภาวะความเจ็บป่วยของคนจนที่ติดเชื้อเอชไอวีในชนบทและศึกษากระบวนการกลุ่มในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนจนที่ติดเชื้อเอชไอวีในชนบท ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เป็นระยะเวลา 7 เดือน โดยวิธีการสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การสังเกตและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มกุหลาบเหลือง ข้อมูลที่ได้ทำการจัดบันทึกไว้อย่างเป็นระบบ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดหาความสัมพันธ์กันในเชิงเหตุผลและนำเสนอผลการศึกษาในรูปของรายงานเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ติดเชื้อเอชไอวีต้องเผชิญปัญหาทางด้านร่างกาย ซึ่งความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นกับร่างกายผู้ติดเชื้อบ่อยครั้ง ทำให้ได้รับความทุกข์ทรมานมาก การบำบัดรักษาให้อาการบรรเทาลงเป็นไปอย่างจำกัด ไม่มีเงินรักษาตนเองเนื่องจากมีฐานะยากจน ด้านสังคม ถึงแม้ว่าสถานการณ์การรังเกียจในชุมชนจะลดลงแล้ว แต่ก็พบว่า ยังมีความรังเกียจผู้ติดเชื้ออยู่ในกลุ่มคนจำนวนหนึ่งในชุมชน ด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาที่กีดกันผู้ติดเชื้อมากที่สุดความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นได้ลดความสามารถในการทำงานของผู้ติดเชื้อลง ไม่มีงานทำ ในขณะเดียวกัน ผู้ติดเชื้อซึ่งกำลังเป็นวัยทำงานก็มีภาระต้องเลี้ยงดูคนในครอบครัว หลายคนมีลูกที่ต้องเลี้ยงดู บางคนมีพ่อแม่ที่แก่ชราไม่มีความสามารถในการทำงานได้ ทำให้มีความเป็นอยู่อย่างยากลำบากและมีปัญหาทางด้านจิตใจ ซึ่งเป็นปัญหาที่ตกตะกอนมาจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้ผู้ติดเชื้อมีความวิตกกังวล กลัวว่าถ้าตนเองเสียชีวิตไปในครอบครัวที่จะเป็นอย่างไร ส่วนใหญ่พบว่าความวิตกกังวลเกี่ยวกับลูกของตนมากที่สุด ห่วงอนาคตของลูก ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาที่ผู้ติดเชื้อเผชิญนั้นมีความสัมพันธ์กันและส่งผลกระทบต่อกันตลอดเวลา

สภาพปัญหาที่ผู้ติดเชื้อต้องเผชิญ ทำให้มีการรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มผู้ติดเชื้อ โดยตั้งชื่อว่า กลุ่มกุหลาบเหลือง มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการช่วยเหลือกันเองในกลุ่ม ที่ผ่านมาพบว่า กลุ่มมีกระบวนการจัดการกับปัญหาของสมาชิกใน 3 รูปแบบ คือ 1) การเป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านสุขภาพและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งจะมีการอบรมให้ความรู้แก่สมาชิก แจ้งข่าว และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการดูแลรักษาสุขภาพตนเอง 2) ความพยายามในการช่วยลดปัญหาด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของสมาชิก วิธีการจัดการของกลุ่ม ได้แก่ ส่งเสริมการมีอาชีพของสมาชิก การกู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพและการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกของ

กลุ่ม 3) ความพยายามในการสานความสัมพันธ์กับคนในชุมชน กิจกรรมของกลุ่มที่ดำเนินการคือ การรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์และการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ในชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน เพื่อเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนและความพยายามเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น งานแข่งขันกีฬาของหมู่บ้าน งานวันสำคัญของชาติ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ชุมชนยอมรับความเป็นผู้ติดเชื้อและสามารถกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนเช่นก่อนการติดเชื้อ

กระบวนการจัดการกับปัญหาของกลุ่มถูกละเลย จึงเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกอย่างเต็มพยายาม ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังของกลุ่มในการเสนอภาพลักษณ์ใหม่ของผู้ติดเชื้อและเป็นการแสวงหาความเท่าเทียมกันทางสังคม ลบภาพความด้อยโอกาสลง โดยการสร้างนิยามความหมายใหม่ของผู้ติดเชื้อว่าเป็นคนปกติและมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เช่นเดียวกันกับคนในชุมชน

Abstract

Thesis title: Managing the problems caused by illness among the rural poor people living with HIV/AIDS : A study of The Yellow Rose Group, Mae kha Tambol, Muang District, Payao Province.

Objective: To investigate the ways of life of people living with HIV/AIDS (PLWH) and living with poverty and to study the ways these people managed the illness related problems.

Study setting: The Yellow Rose Group, a self-help group of PLWH in Mae kha, Muang District, Payao province, Thailand.

Methods: A qualitative study employing in-depth interviews, participant observation at the individual patient's home and at the Yellow Rose Group during for 7 months.

Result: Major problems encountered by the poor PLWH included; inability and unaffordability to access to health care service; social discrimination among community people; physical suffering from the illness and psychological distress. Not only inability to afford for the care service but the illness also worsen the way of living in various ways. The most worrisome was the concern with the family's future. In response to this life crisis, PLWH formed a self-help group, entitled "The Yellow Rose Group". The purpose of the group is to support PLWH through the three major activities including 1) self-help care by training and sharing experiences among the members; 2) economic support by securing job for the members, financing investment for small business, providing welfare to the members; 3) building relationship with the community by the participation of the members in community's activities in special occasions.

Conclusion: The self-help group "The Yellow Rose Group" has achieved several targets. However, several challenges remain and need further effort of the group members.